

Juridiske bånd og børns velfærd

I 1998 blev der af Justitsministeriets forskningspulje bevilget 360.000 kr. til medfinansiering af undersøgelsesprojektet "Juridiske bånd og børns velfærd". Det drejer sig om en forløbsundersøgelse, der er gennemført af Socialforskningsinstituttet, og som bl.a. belyser, hvorvidt juridiske bånd mellem forældrene har betydning for børns velfærd, samt forhold omkring en eventuel skilsmisse.

I oktober 2000 blev undersøgelsens resultater offentliggjort i bogen "*Samboskab, Ægteskab og Forældrebrud- En analyse af børns familieforhold gennem de første leveår*", skrevet af Mai Heide Ottosen. Bogen, der er på 200 sider og koster 150 kr., er udgivet af Socialforskningsinstituttet (SFI-rapport nr. 00.9).

Resumé

Ved at følge 5.000 børn og deres forældre gennem de tre første år af børnenes liv søger undersøgelsen at belyse, hvilken betydning de juridiske bånd har for familielivet: Hvorfor vælger nogle forældrepar at være samboende, mens andre besøger deres forhold med et ægteskab? Hvorfor vælger nogle samboende forældrepar at have fælles forældremyndighed over barnet, mens det i andre tilfælde er moderen, der alene er forældremyndighedsindehaver? Og har de juridiske konstruktioner mellem kernefamiliens medlemmer betydning for, hvordan "det fortsatte forældreskab" udformer sig, hvis forældrene går fra hinanden?

Undersøgelsen viser, at forældres samlivsstatus (som gift eller samboende) for det første er betinget af livsfase. Ægteskab er knyttet til en mere konsolideret fase i forholdet, hvor parret er parat til at foretage fælles langtidsinvesteringer.

Derudover har samlivsstatus sammenhæng med forældreparrets socioøkonomiske ressourcer. Velbjergede par er mere tilbøjelige til at gifte sig end andre. Endelig forekommer samboskab som familieform at være baseret på et mere skrøbeligt fundament end det ægteskabelige samliv. Undersøgelsen viser bl.a., at børn, der fødes i samboforhold, har større sandsynlighed for at opleve forældrebrud end børn, født i ægteskab, også selv om man tager højde for en lang række andre faktorer.

Langt de fleste børn med samboende forældre bliver omfattet af fælles forældremyndighed ved fødslen (85 pct.). Men blandt de børn, der i løbet af de første leveår oplever forældrebrud, er det kun 60 pct.

Undersøgelsesresultaterne peger i retning af, at de samboere, som er gået fra hinanden uden have fået fælles forældremyndighed, er en speciel gruppe: I en del tilfælde ville forældrene måske aldrig have etableret et samliv, hvis ikke det havde været på grund af barnets ankomst til verden.

Undersøgelsen har endvidere belyst, om forældrenes civilstand, herunder også om der var fælles forældremyndighed fra fødslen, har betydning for, hvordan det fortsatte forældreskab udformer sig efter et samlivsbrud. Konklusionen er, at de juridiske konstruktioner mellem kernefamiliens medlemmer ikke i sig selv har nævneværdig indflydelse på, hvordan det fortsatte forældreskab udformes.

Forklaringerne på, hvordan man fordeler forældremyndighed, hvem barnet bor hos, samværrets omfang og udstrækningen af forældresamarbejdet efter bruddet skal søges i andre forhold. Blandt flere elementer hæfter undersøgelsen sig bl.a. ved, at skilsmissefædre har større chancer for at bevare den juridiske og sociale tilknytning til børnene, hvis de har været aktivt involveret i omsorgen for barnet allerede fra fødslen. Forudsætningen for det fortsatte forældreskab efter samlivsbruddet grundlægges med andre ord, mens kernefamilien er intakt.